

demokratiske Sikkerhedsventil i Forfatningen. Der er dog derved skabt en Mulighed for, at en parlamentarisk, demokratisk Regering kan tilvejebringe et andet Flertal, et demokratisk Flertal, i Landstinget, vel at mærke, naar den er tilstrækkelig stærk, naar den har en tilstrækkelig kvalificeret Majoritet, vel $\frac{4}{5}$ af Vælgerne, bag ved sig i Befolkningen. Denne Mulighed kan man selvfølgelig ikke fra demokratisk Side gaa med til at ophæve, uden at der samtidig foretages andre Forandringer i Landstingets Sammensætning. Og saa ere vi ved Spørgsmaalet om den privilegerede Landstingsvalgret.

Jeg har her søgt at vise, at alene ud fra dette Synspunkt, alene ved at betragte Grundene, hvorfor Grundlovsændringerne hittil ere strandede, maa man komme til det Resultat, at en Grundlovsændring, som Situationen nu har formet sig her i Landet, nødvendigvis maa udvide sig til en Forfatningsreform og ikke længere kan begrænse sig til § 32 alene. Men ogsaa ud fra en anden Tankerække naar man til det samme Resultat. Det er bekendt, at Højre som Betingelse for at gaa med til en Grundlovsændring stiller Krav om at faa Forholdstalsvalg gennemført til Folketinget. Men det er lige saa givet, at dette Tings Flertal ikke kan gaa med til en saa gennemgribende Forandring af Forfatningen af 1866, som Indførelsen af Forholdstalsvalg til Folketinget er, uden at samtidig ogsaa det andet Tings Sammensætning forandres. Det er ofte sagt af Ordførerne for Flertallet her i Salen, og det gaar jeg ud fra som en given Ting. Højre er da ogsaa i Færd med at erkende det. Et af Højres Medlemmer her i Salen, det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Birck), har gentagende paa Vælgermøder under sin Valgkamp erkendt, at man for at opnaa Forholdstalsvalg til Folketinget maa gaa med til Ændringer i Landstingets Sammensætning, og erklæret sig villig dertil. Min ærede Modkandidat fra sidste Valg — jeg tror, han sidder derhenne i Logen —, som interesserer sig ikke saa lidt for dette Spørgsmaal, sluttede sig ganske til det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds. (Afbrydelse). Jo, han sagde netop dette, at han vilde gaa med endog til Afskaffelse af den privilegerede Landstingsvalgret mod at faa Forholdstalsvalg til Folketinget. Spørgsmaalet har været fremme paa Højres Delegeretmøde for et Par Aar siden, og der rejste sig der mange Røster for at gøre en saadan Indrømmelse.

Jeg kan henvise til, at Højres General-korrespondent i November 1908 uimodsaagt skrev følgende: „Højre foreslaar at indføre Forholdstalsvalg i større Kredse ved Folketingsvalg og er villigt til ogsaa at gøre de heraf følgende retfærdige Ændringer i Landstingsvalgmaaden.“ Jeg gaar ud fra, at Højre nu selv erkender, at en Grundlovsændring om Forholdstalsvalg ved Folketingsvalg ikke lod sig gennemføre, uden at der samtidig foretoges Ændringer i Landstingets Sammensætning og Valgmaade. Det vil sige, at ogsaa ud fra denne Tankerække udvidede en Grundlovsændring sig naturnødvendig til en Forfatningsreform.

Jeg tror ogsaa, at vi før eller senere — men rimeligvis for øvrigt ret hurtigt — maa komme til en virkelig Forfatningsreform. Jeg tror ikke, at Forfatningen af 28. Juli 1866 fortjener at fejre sit 50 Aars Jubilæum. I lang Tid, under Højre, fungerede den slet ikke, og nu under Venstre har den fungeret slet.

Det er en ejendommelig Forfatning den af 1866. Den har den Sikkerhedsventil, jeg før nævnedes, og den kan bruges, naar man har en tilstrækkelig stærk demokratisk Regering med et stort Flertal i Befolkningen bag ved, f. Eks. $\frac{4}{5}$. En saadan Regering fik vi i 1901. Den havde Magten til at skaffe et andet Landsting, men det skortede paa Villien. Og det er ret naturligt. Thi naar et Regeringsparti er saa stærkt, at det har omtrent $\frac{4}{5}$ af Befolkningen paa sin Side, har det faaet saa mange konservative Elementer med og saa mange Interesser selv, at nu har det ikke længer Villien til at skaffe et andet Landsting. Omvendt: faa vi en virkelig stærk demokratisk Regering, der er i Besiddelse af Ungdomsfriskhed, men som derfor ogsaa staar med et lille Flertal, lige har erobret sig et Folketingsflertal — og en saadan Regering faa vi forhaabentlig om ikke lang Tid —, har den uimodsigelig Villien til at slaa løs paa det andet Ting, men skal saa Sikkerhedsventilen benyttes, idet Landstinget opløses, de kongevalgte iberegnet, mangler den Magten dertil. Thi den Regering, der kun har et knebet Flertal i Folketinget, kan ikke vente ved en Opløsning, selv med en Fornyelse af alle de kongevalgte, at faa Flertal i det andet Ting. Saa tragisk indviklet er vor Forfatning, at den giver en Mulighed for, at Forfatningen kan fungere virkelig demokratisk, men en Mulighed, der, naar der endelig bliver Udsigt til at gennemføre den, i Regelen vil forme sig saaledes, at der ikke